

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองขวาง อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา มีความสำคัญเพราะเรามีความสำคัญของตัวเราเอง เราเกิดมามีพ่อแม่มีแม่ นะ ทุกคนที่เกิดมานั่งอยู่นี้มีพ่อ มีแม่ มีปู่ มีย่า มีตา มียาย เพราะมีพ่อแม่ เห็นไหม พ่อแม่ ประชาชน บุคคลรวมกันเป็นสังคมถึงมีประเพณีวัฒนธรรม นี้คือวัฒนธรรมของชาวพุทธ

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา เรามีวัฒนธรรม เราแสดงออกถึงวัฒนธรรมของเรา ถ้าเราไม่มีการแสดงออกถึงวัฒนธรรม มนุษย์เกิดมาทำไม มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์มีศีลธรรม สัตว์มันก็มีชีวิตเหมือนกัน แต่เพราะเรามีวัฒนธรรมประเพณี

วันสำคัญทางพุทธศาสนาเราทำเพื่อใคร? ทำเพื่อเรานะ ทำเพื่อบุคคลที่ทำบุญนั้น ถ้าคนที่ทำบุญนั้นก็เลื่อนลอย คุณสัตว์สิ สัตว์เวลามันมีกำลัง มันแก่งแย่งกันด้วยเขี้ยวด้วยเล็บเพราะมันเป็นสัตว์เครื่องจาง โดยสัญชาตญาณของมัน

มนุษย์เราเป็นสัตว์ที่ประเสริฐเพราะมีปัญหา มีปัญหาในการเลี้ยงชีพ ปัญญาอันนี้ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรม สิ่งนั้นจะทำให้ปัญหานี้ให้เกิดประโยชน์กับสังคม แต่ถ้าปัญญาของเราขาดศีลขาดธรรม มันก็เบียดเบียนกัน สัตว์เวลามันทำร้ายกันมันทำร้ายกันด้วยเขี้ยวด้วยเล็บ มนุษย์มันทำร้ายกันด้วยสมองนะ สมอง ความคิดของมัน มันทำร้ายกัน มันทำลายกัน มันทำเจ็บช้ำน้ำใจมากนะ ความเจ็บช้ำน้ำใจอันนั้นเกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้ามนุษย์มีสมองแล้วมีศีลมีธรรม มนุษย์คนนั้นจะเป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์คนนั้นจะเป็นผู้นำของสังคม สังคมได้อาศัยมนุษย์คนนั้นเป็นที่พึ่งอาศัย เพราะอะไร เพราะคนเราเกิดมาเราว่าปัญญาของคนมันไม่เท่ากันเพราะอะไร เพราะมีการกระทำนี้ไง เห็นไหม เวลาคนเกิดมาทุกคนอยากมีความฉลาด แต่เวลาให้คนนั่งภาวนา บอกนั่งอยู่โคนไม้ พุทโธ พุทโธนี่โง่ตายท่าเลย เพราะอะไร เพราะมันได้ใช้ปัญญา คนภาวนาพุทโธ พุทโธนี่มันจะมีปัญญาได้อย่างไร ต้องใช้ปัญญาสิ

ปัญญาอย่างนั้นมันปัญญาจากกิเลสทั้งนั้นแหละ ปัญญาพุทธศาสนายังไม่เกิด
หรือ.. พุทธศาสนา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิปัญญาเกิดจากอะไร ปัญญาภิเลส
ทั้งนั้น ! กิเลสใช้ใหม่ เวลาปัญญาของกิเลส กิเลสมันทำร้ายคนอื่น เห็นไหม เวลาพูดถึง
ทางโลก ทางสังคม ถ้าปัญญามีกิเลสอยู่ นี่กิเลสมันทำร้ายคนอื่นทั้งนั้นแหละ

แต่ถ้าพูดถึงเราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้ามันเป็นปัญญาที่ดี ปัญญาเพื่อสังคม
เพื่อโลก แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิปัญญาเพื่อตนเอง เห็นไหม ถ้ามีปัญญาไล่
ความคิดของตัวเองเข้าไป ความคิดของเรามาจากไหน ถ้ามีสติปัญญาไล่เข้าไปนี่มัน
ไปสู่ความสงบ.. ความสงบคืออะไร

นี่ศีล สมาธิ มันสู่สมาธิ.. ที่นี้คนไม่มีสมาธิ เวลาใช้ปัญญากันไป เขาบอกว่า เป็น
ศาสนาแห่งปัญญา แล้วเวลาบอกให้พุทโธ พุทโธนี่ว่ามัน ไม่มีปัญญา พุทโธไม่มีปัญญา..
พุทโธไม่มีปัญญานั้นล่ะมันจะเกิดปัญญา ! เกิดปัญญาในพุทธศาสนา

พุทธศาสนา เห็นไหม คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ที่โคนต้น
โพธิ์ เราก็ก็นั่งกราบต้นโพธิ์กันนะ แต่ไม่ได้กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย ต้น
โพธิ์เป็นต้นไม้ในศาสนาที่ถูกต้อง เราเห็นคุณเพราะพระพุทธรูปที่โคนต้น
โพธิ์เราไปกราบต้นโพธิ์กัน แต่ไม่ได้ไปกราบพระพุทธรูป

นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา.. ปัญญามันจะ
เกิดที่ไหนล่ะ มันเกิดที่โพธิ์ โพธิ์คือพุทธรูป พุทธรูปคือผู้รู้.. ผู้รู้มันเกิดปัญญาได้อย่างไร
เห็นไหม คุณติ เวลาศีลธรรมวัฒนธรรมประเพณีนะ ประเพณีของเราเราทำมาหากินกันอยู่
เห็นไหม ถึงเวลาวันพักต้องอากาศบริสุทธิ์นะ จะไปเที่ยวไปพักผ่อน เราต้องการอากาศ
บริสุทธิ์ เราไม่ต้องการอากาศเป็นพิษเลย

ความคิดของเราเห็นไหม ความคิดที่เป็นความฟุ้งซ่าน ความทุกข์ความยากเป็น
ความคิดที่ไม่บริสุทธิ์ นี่เราต้องการความคิดที่บริสุทธิ์ ถ้าอากาศที่ไม่บริสุทธิ์ อากาศที่
เป็นพิษ หายใจเข้าไปแล้วตายหมดนะ.. นี่ศาสนาเราองหัวใจ เราบอกศาสนาที่
วัฒนธรรมประเพณีเป็นอันหนึ่งนะ เพื่อให้พวกเราเป็นหลักมีเกณฑ์ เพราะเรามีวัฒนธรรม
มีประเพณีกัน เราถึงทำตามหน้าที่ตามวัฒนธรรมประเพณีของเรา

วัฒนธรรมประเพณีไม่ใช่ธรรม มันเป็นเรื่องแสดงออกของหัวใจ เห็นไหม มันก็เหมือนว่านี่โลกียปัญญา ปัญญาที่เกิดจากใจ นี่ถ้าพูดถึงวัฒนธรรมก็เกิดจากกิเลส เพราะอะไร เพราะวัฒนธรรมเกิดจากมนุษย์ มนุษย์เป็นคนแสดงออกวัฒนธรรมนั้น ถ้าในหัวใจของมนุษย์ยังมีกิเลสอยู่ วัฒนธรรมออกมามันก็ยังมีกิเลสทั้งนั้นแหละ

แต่ถ้าในหัวใจของมนุษย์ที่สะอาด วัฒนธรรมประเพณีออกมามันถึงสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีมารยาสาโดยใจ นี่ถ้าไม่มีมารยาสาโดยนะ วัฒนธรรมประเพณีอันนั้นมันถึงสะอาดบริสุทธิ์ได้อย่างไรละ มันสะอาดบริสุทธิ์ได้ด้วยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ มันสะอาดบริสุทธิ์ได้ด้วยการกระทำ มันสะอาดบริสุทธิ์ได้ด้วยหัวใจอันนั้น

ทุกคนปรารถนาความสุขนะ เรานี้ปรารถนาความสุขมาก คุณเด็กมันเล่นกันนี่มันเล่นกันด้วยความอิสระ เห็นไหม มันมีความสุขของมัน ผู้ใหญ่บอกว่าเด็กเล่นกันหนวกหู ผู้ใหญ่ต้องนั่งนิ่งๆ เพราะว่าเรามีมารยาท เด็กมันเล่นด้วยความไร้เดียงสาของมัน ความไร้เดียงสาของเด็กน่ารักนะ แต่ถ้าเราไร้เดียงสาในชีวิตเรานี้ไม่น่ารักเลย ชีวิตเราไร้เดียงสาไม่ได้หรอก ชีวิตเราต้องมีปัญญา แต่ปัญหานี้มันจะเข้ามาสู่ความสงบระงับในหัวใจได้อย่างไร

สิ่งที่เกิด เห็นไหม วัฒนธรรมประเพณีเกิดจากกิเลส แต่ถ้าสิ่งที่เกิดจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สะอาดบริสุทธิ์ เป็นกิเลสใหม่ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางประเพณีวัฒนธรรมไว้ทำไม วางธรรมวินัยไว้เพื่อวิธีการที่จะกลั่นกรองหัวใจอันนั้น

เหรียญมันมี ๒ ด้านไง ๒ ด้านหมายถึงว่า เขาบอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เพราะใช้ปัญญาของกิเลส ปัญญาของโลกียปัญญาชำระกิเลสกัน มันก็เลยกลายเป็นน้ำมูตรน้ำคูลอยู่ในหัวใจนั้น

แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “ดอกบัวเกิดจากโคลนตม” ไม่มีใครปฏิเสธโคลนตม คุณดี เด็กทุกคน ทารกทุกคนเกิดมาจากน้ำคร่ำ ถ้าไม่มีน้ำคร่ำในครรภ์เราจะเกิดมาได้อย่างไร นี่ชีวิตนี้เกิดมาจากไหน ชีวิตนี้ได้มาจากไหน แล้วเวลาความคิดที่เกิดขึ้นมาในหัวใจเรา เห็นไหม ที่มันเป็นกิเลสๆ ถ้าเราไม่ทำสมาธิ ไม่ทำ

ความสงบของใจมันก็เป็นวิญญูะอย่างนั้นแหละ มันหมุ่นอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ถ้ามันทำ ความสงบของใจขึ้นมา เด็กเกิดมาจากน้ำคร่ำ แต่นางพยาบาลเขาทำความสะอาดมา เขา เอาเข้าตู้อบ เขาดูแลรักษามา เขากล่อมเกลี้ยงเกลี้ยงดูมา

หัวใจของเราก็เหมือนกัน มันเกิดจากกิเลสเรานี้แหละ ! ดอกบัวเกิดจากโคลนตม มันเกิดจากอวิชชาี่แหละ มันเกิดจากหัวใจที่สกปรกนี่แหละ แต่มันทำให้สะอาดได้จาก ประเพณีวัฒนธรรมนี้แหละ เราทำเป็นประเพณีวัฒนธรรม นี่ถ้าพูดถึงรัฐบาลบอกว่าชาว พุทธให้ไปทำบุญที่วัดใกล้บ้าน วัดที่ไหนใกล้บ้านให้ทำบุญที่นั่น มันเป็นประเพณี วัฒนธรรม

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น นี่ประเพณีวัฒนธรรม เป็นการชักนำ เป็นการทาน สีล ภาวนา เราต้องทำความสงบของใจ เราจะทำมากกว่า วัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมประเพณีเป็นวัฒนธรรมประเพณี ไม่ใช่ธรรม ธรรมคือสัจ ธรรม ! สัจธรรมที่หัวใจสัมผัสสุข ทุกข์ใจ วัฒนธรรมประเพณีมันเป็นพาหะ ทานทำให้ เรามาทำบุญกุศลเพื่อจะให้เราฟังธรรม พอฟังธรรมแล้วคือเราต้องตัดแปลงตัวเราแล้ว เรา ต้องบังคับตัวเราแล้ว ถ้าเป็นชาวพุทธ เห็นไหม ลัทธิศาสนาอื่นเขาบังคับ เขาขู่เข็ญว่าต้อง ทำ แต่พุทธศาสนานี้ไม่บังคับ ไม่ขู่เข็ญ

แต่ถ้าใครมีศรัทธาความเชื่อ คุณิ เราเห็นคนทิ้งบ้านทิ้งเรือนไปอยู่วัดอยู่วา เราเห็น ว่าเขาทำอย่างนั้นได้อย่างไร เพราะจิตใจเขาละเอียดอ่อนกว่าเรา เห็นไหม เราชาวพุทธเราก็คือเราเป็นชาวพุทธ เราทำบุญกุศลของเราเพื่อความ สุข ความสงบร่มเย็นในหัวใจของเรา เพื่อชีวิตในครอบครัวของเรา แต่ถ้าเวลาคนที่เขามีความลึกซึ้งมากกว่านั้น เขาเสียสละ บ้านเรือน เขาจะไปอยู่วัดอยู่วา เขาจะประพฤติปฏิบัติของเขาขึ้นมา เพื่ออะไร เพื่อความ ละเอียดยอันนั้น เพื่อสัจธรรมอันนั้น

นี่พุทธศาสนา ที่คำว่าไม่บังคับเพราะมันมีหลากหลายไป ประเพณีวัฒนธรรมมัน มีหลากหลาย จริตของคนมันมีหลากหลาย คนต้องการธรรมะ ต้องการธรรมจากในพุทธ ศาสนามากน้อยแค่ไหน ถ้าคนต้องการมาก ต้องการพันทุกข์ เห็นไหม ทำทานเพื่อให้พ้น ทุกข์ได้ไหม ทำทานเพื่อเสียสละกิเลสนี้ได้ แต่เสียสละได้ไหม เพราะกิเลสนี้เวลาเรา เสียสละวัตถุเราเสียสละได้ แต่เวลาเราเห็นคนทำคุณงามความดีเราสาธุกับเขาได้ไหม

เห็นคนอื่นได้ดีนี้สาธุกับเขาได้ไหม เวลาเราเสียสละเราเสียสละของเราได้ แต่เราจะสาธุกับคนอื่นเราสาธุไม่ได้นะ เราไม่ยอมสาธุกับเขาแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน พอมันเป็นนามธรรม มันเป็นความรู้สึกนี้ไม่ยอมแล้ว แล้วเราบอกว่าจะอยากจะทำทุกข์ แต่เวลาความคิดมันเกิดขึ้นมานี้ของฉัน ของฉัน ไม่ยอมปล่อยให้แล้วมันจะพ้นทุกข์ได้อย่างไร ถ้ามันจะพ้นทุกข์นี้การเสียสละทาน เสียสละอารมณ์ ความรู้สึก การให้อภัยกัน ถ้าให้อภัยก็ให้อภัยคนอื่นก่อนแล้วเราพัฒนาของเราขึ้นมา นี้ในพุทธศาสนาเขาบอกว่าพุทธศาสนาต้องเด็ดขาด พระทำผิดทำถูกนะต้องตัดสินกันไปเลย

ถ้าพูดอย่างนั้นมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นโลก แต่ถ้าเป็นธรรมนะ จริตนิสัย ความรับรู้ อานาจาสนาบารมีของคน เขาว่าปัญญาของคน ความรู้สึกของคน คนนี้เห็นไหม อานาจาสนา คูสิ พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นศาสดาเหมือนกัน แต่การสร้างมาด้วยบุญกุศลแตกต่างกัน อายุ บารมีถึงแตกต่างกัน แต่สังขารอันเดียวกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถึงที่สุดนะเปิดกว้างให้ทุกๆ คนเข้าไปสู่สังขารอันนั้นได้ นี้ศาสนาพุทธถึงบอกว่าไม่บังคับ แต่ถ้าใครศรัทธาแล้วจะประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดแปลงตนต้องบังคับ ! ถ้าไม่บังคับขึ้นมา เราจะบังคับตัวเองได้อย่างไร เราจะมีสังขารในตัวเราเองได้อย่างไร แล้วศีล สมาธิ ปัญญา มันจะเข้าไปสู่อริยสัจ เข้าไปสู่มรรคญาณ เข้าไปสู่สังขารธรรม เข้าไปสู่มรรคสามัคคี มันมีอันเดียว มันมีสิ่งเดียว สังขารจะมีหนึ่งเดียว ใครจะทำวิธีการใดก็แล้วแต่ สังขารจะมีหนึ่งเดียว

ฉะนั้นคำว่าหนึ่งเดียว นี้คำว่าเปิดกว้างหมายถึงว่าวิธีการที่เรากระทำ แต่ผลของมันไม่มีเปิดกว้างหรอก ผลของมันคือลงจุดเดียวเท่านั้นแหละ จุดเดียวเท่านั้น ! ไม่อย่างนั้นครูบาอาจารย์ท่านจะทดสอบตรวจสอบกันได้อย่างไร

นี่พูดถึงวัฒนธรรมประเพณีนะ เราเชื่อในพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีตามพื้นถิ่น ตามโลกก็อย่างหนึ่ง วัฒนธรรมประเพณีของครูบาอาจารย์ของเรา ไม่อยากจะพูดว่าวัฒนธรรมของพระป่าไง วัฒนธรรมพระป่าไปวัดไปวา เข้าวัดแล้วต้องเคารพสถานที่

สถานที่นี้เป็นสถานที่ของผู้ทรงศีล เข้าไปจะสงบเสงี่ยม จะเก็บเสียง เก็บกิริยา เพื่อความสงบระงับ

นี่สถานที่วิเวก กายวิเวก จิตวิเวก เราต้องการความวิเวก แต่เวลาเราเข้าไปสถานที่นั้นเราไม่สงบเสงี่ยม เราไม่ทำความวิเวกจากเรา พออย่างนั้นบิ๊บบประเพณีวัฒนธรรมนี้ตัดทิ้งแล้ว.. ต้องการความสงบ ต้องการความระงับ ต้องการให้จิตใจเราดีขึ้น เราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา

ฉะนั้นเวลาทำบุญกุศลนี้เราทำกันแบบรวบรัด เพราะเจตนาเราอยู่ที่ใจ เห็นไหม เขาบอกว่า “เวลาทำบุญแล้วต้องกรวดน้ำใหม่” กรวดน้ำนี้เขาเอาไว้หลอกเด็ก เพราะว่าผู้ใหญ่แล้วนี่ฝึกเริ่มต้นก็ต้องจากการกรวดน้ำนี้แหละ เพราะมันโลเล มันไม่มั่นคงก็ต้องกรวดน้ำไปก่อน แต่พอเวลาโตขึ้นมาแล้วเรากรวดน้ำใจ เจตนาของเราสำคัญกว่าน้ำ ถ้าน้ำมันให้ผลนะ แม่น้ำแม่กลองนี่มันได้บุญมากที่สุดเลย เพราะมันไหลทั้งวันทั้งคืน เรานี่นานๆ เราก็กกรวดน้ำทีหนึ่ง แม่น้ำเจ้าพระยามีมันไหลทั้งวันทั้งคืนแล้วมันได้อะไรขึ้นมา มันเป็นธาตุน้ำ

แต่ธาตุน้ำใจของเรานี้เราอาศัยสิ่งนั้นเพื่อให้เรามั่นคง จิตใจมั่นคง เห็นไหม แสงเลเซอร์ถ้ามันยิงเข้าเป้ามันจะได้ประโยชน์มากเลย ถ้ามันสะเปะสะปะมันก็ไม่ได้ผล.. เจตนาของคน ความตั้งใจของคน น้ำใจของคน ถ้าวรมศูนย์มันเป็นเอกภาพแล้วมันจะมีกำลังของมัน เขาถึงให้กรวดน้ำเพื่อให้คนฝึกหัด

แต่เราโตแล้ว เราไม่ต้องใช้น้ำแล้ว เราใช้น้ำใจ เห็นไหม มันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมานะ หัวใจคนมันจะพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ถ้าเราโตขึ้นมา เรามองย้อนกลับไปเราไม่ดูถูกเขา.. ถ้าในครอบครัวตระกูลไม่มีเด็กจะไม่มีผู้ใหญ่ ถ้าไม่มีวัฒนธรรมประเพณีไว้ฝึกคนที่ยังไม่เคยเข้าศาสนา มันจะเข้าสู่ศาสนาได้อย่างไร แต่เวลาเราโตขึ้นมาแล้ว เรารู้ว่าโตแล้วเราถึงมาแล้ว เรารู้แล้ว เราปล่อยวางมาแล้ว เราโตขึ้นมาเราจะเข้าสู่ใจของเราแล้ว มันเป็นนามธรรมแต่มีสตินะ ! มีความรู้สึก

สมาธิคือสมาธิ ขณิกสมาธิเป็นอย่างไร อุปจารเป็นอย่างไร อปปนาเป็นอย่างไร นี่ โสคาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มันเป็นอย่างนี้ มันมีขอบเขตที่จับต้องได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับหลานพระสารีบุตร

“อารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

อารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ที่เป็นนามธรรม ผู้ที่ปฏิบัติทำเป็นวัตถุที่จับต้องได้เลย..
จิตจับอาการของจิต จิตจับความสุข จิตรับความรู้สึก รับรู้ทุกข์ รับรู้มรรค รับรู้หมด เห็น
ใหม่ มันมีของจริง มันทำได้จริง ฉะนั้นสิ่งนี้ครูบาอาจารย์เรามี เราจะเอาของจริงนี้จาก
ประเพณีวัฒนธรรม

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา วันนี้พูดยาวเพราะกะรวบรัดพูดคนเดียว เดี่ยวจะ
ไม่มีใจเนาะ เอวัง